

N. — 5) f. घ्रा (sc. विभक्ति) der erste Casus, die Endungen des 1ten Casus Nir. 6, 1. Âçv. Ça. 1, 9. P. 2, 3, 46. 7, 2, 88. du. die beiden ersten Casus, die Endungen der beiden ersten Casus 6, 1, 102. 7, 1, 28. — 6) n. collect. die Ersten: प्रथमं (= अग्रप्रेसरा: Schol.) मानभूताम् (so ist zu lesen) Kirāt. 2, 44. — Vgl. प्राथमिक, प्राथम्य.

प्रथमक (von प्रथम) adj. der erste, vordere: प्रथमकमतरह्यम् Çat. 33.

प्रथमकल्पित s. u. dem caus. von कल्प् am Ende von 1.

प्रथमकुसुम (प्र° + कु°) weisser Majoran Nigh. Pr.

1. प्रथमगर्भ (प्र° + गर्भ) m. die erste Schwangerschaft, — Tracht Gobh. 2, 7, 2. Çāṅkh. Gṛh. 1, 22. Pār. Gṛh. 1, 15. Mahābh. zu VS. 24, 16.

2. प्रथमगर्भ (wie eben) adj. f. घ्रा zum ersten Mal trüchtig Çat. Br. 4, 6, 1, 11. 13. 5, 4, 5, 20.

प्रथमकूर्द्ध (प्र° + 2. कूर्द्ध) adj. vorbildlich: प्रथमकूर्द्धरा घ्रा विवेश RV. 10, 81, 1.

प्रथमज्ञ und ०ज्ञा (प्र° + 1. ज्ञ, ज्ञा) adj. erstgeboren, Erstling, primitiae; ursprünglich, Anfänger, primitivgenius VS. 24, 16. गो der Erstling des betr. Jahres Çat. Br. 2, 4, 3, 13. 5, 1, 21. Kātj. Çr. 4, 6, 8. TBr. 1, 6, 1, 11.

०ज्ञा न्यग्रोधानाम् Ait. Br. 7, 30. अकृत्वेन प्रथमज्ञामकीनाम् die Urschlange RV. 1, 32, 3. 4. घ्राया सखा प्रथमज्ञा कृतावा (वातः) 10, 168, 3. यो अद्रिभिः प्रथमज्ञा कृतावा वृक्षस्यति: 6, 73, 1. घ्राया देवी: प्र° 10, 109, 1. प्रथमज्ञा कृतस्य 1, 164, 37. 10, 61, 19. VS. 32, 11. AV. 4, 35, 1. 6, 122, 1. 12, 1, 61. TBr. 2, 8, 1, 4. प्रथमज्ञा ब्रह्मणो विश्वमिदं दुः RV. 3, 29, 15. देवानामोतः प्रथमज्ञं कृतेतत् VS. 34, 51. ब्रह्मास्य सर्वस्य प्रथमज्ञम् Çat. Br. 6, 1, 1, 10. 8, 6, 1, 5. 14, 8, 5, 1. घ्राया रसः प्रथमज्ञः AV. 4, 4, 5. ऋषयः प्रथमज्ञा: 10, 7, 14. VS. 13, 10. 18, 52. देव्यो वक्ष्यो भूतस्य प्रथमज्ञा: Erstlinge der Schöpfung 37, 4. अकृमस्मि ०ज्ञा: Taitt. Up. 3, 10, 6. — धृतराष्ट्रः ०ज्ञः MBh. 1, 374, 5. Ragh. 12, 16. धातर MBh. 11, 819. पुत्र, सुत R. 2, 48, 4. R. Gobh. 2, 45, 7. Mār. P. 23, 9. in der ersten (zuerst genannten Ehe) geboren Jāñ. 1, 59.

प्रथमज्ञात (प्र° + ज्ञात) adj. erstgeboren: शिशु Ait. Br. 1, 16. Gobh. 3, 6, 3.

प्रथमतम् (von प्रथम) adv. zuerst Lātj. 9, 8, 13. M. 9, 140. MBh. 1, 1550. 3422. Brahmanav. P. in Verz. d. Oxf. H. 20, 6, 6. Dhūrtas. 90, 4. Sāh. D. 26, 20. P. 2, 4, 21. Sch. alsbald, sogleich Hariv. 1487. mit einem folg. gen. vor. im Vorzug vor Kaurap. 22.

प्रथमभाज् (प्र° + भाज्) adj. derjenige, welchem der erste Theil gebührt, RV. 6, 49, 9.

प्रथमयज्ञ (प्र° + यज्ञ) m. das erste Opfer Çat. Br. 14, 2, 3, 44. Çāṅkh. Br. 8, 3. Âçv. Çr. 4, 1.

प्रथमरात्र (प्र° + रात्र = रात्रि) m. der Anfang der Nacht Çāṅkh. Br. 17, 8. Pañkav. Br. 9, 1, 5.

प्रथमवयसिन् (von प्र° + वयस्) adj. jung Çat. Br. 13, 1, 8.

प्रथमवास्य (प्र° + वा°) adj. früher getragen: वासम् AV. 2, 13, 5.

प्रथमवित्ता (प्र° + वि°) f. das erste Weib Kātj. Çr. 16, 3, 21.

प्रथमश्रवस् (प्र° + श्र°) adj. den ersten Ruf habend RV. 4, 36, 5.

प्रथमसंगम (प्र° + सं°) m. N. pr. eines Mannes Kathās. 42, 84.

प्रथमस्थान (प्र° + स्थान) n. die erste Stufe (der Aussprache: leise aber noch hörbar) Kātj. Çr. 3, 1, 3. 9, 6, 17.

प्रथमस्वर (प्र° + स्वर) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 223, a.

प्रथमागामिन् (प्र° + आगा°) adj. zuerst sich anbietend, zuerst auf-

geführt Nir. 8, 4. 10, 1. 11, 13. 12, 34.

प्रथमादेश (प्र° + अदेश) m. Anfangsstellung (eines Wortes) Nir. 4, 25.

प्रथमार्ध (प्र° + अर्ध) die erste Hälfte Çat. 6.

प्रथमावरत्न (von प्रथम + अवर) n. das der-Erste-und das-der-Letzte-Sein Kumāras. 7, 44.

प्रथमेतर (प्र° + इतर) adj. der zweite Ind. St. 3, 300, 9.

प्रथपितर (vom caus. von 1. प्रथ्) nom. ag. Verbreiter: पशु: des Ruhmes Bāg. P. 4, 15, 4.

प्रथम् (von 1. प्रथ्) n. Breite, Ausbreitung: वातस्य RV. 10, 89, 11. 181, 1. — Vgl. उरु°, स°.

प्रथस्वत् (von प्रथस्) adj. breit, räumig VS. 13, 47. 14, 12.

प्रथित 1) partic. adj. s. u. 1. प्रथ् simpl. u. caus. — 2) m. N. pr. eines der Söhne des Manu SvāroKisha Hariv. 419.

प्रथितव (von प्रथित) n. das Bekanntsein, Berühmtheit H. an. 3, 492. Med. j. 89.

प्रथिति (von 1. प्रथ्) f. Uñādis. 4, 182. Siddh. K. zu P. 7, 2, 9. Berühmtheit Uggval.

प्रथिमन् (von 1. प्रथ्; nom. abstr. zu पृथ्) m. Breite, Ausdehnung P. 6, 4, 161, Sch. VS. 18, 4. द्यौर्न प्रथिना (instr.) शर्वः RV. 1, 8, 5. Vālakh. 8, 1. मध्यस्य प्रथिमानमेति जघनम् Sāh. D. 40, 4. Bhatt. 4, 17. (गुणाः) प्रारम्भसूमाः प्रथिमानमापुः Ragh. 18, 48.

प्रथिमिनो (von प्रथिमन्) f. (संज्ञायाम्) P. 5, 2, 137, Sch.

प्रथिवी f. die Erde MBh. 4, 1387. Hariv. 2961. 2969. Wohl nur fehlerhaft für पृथिवी.

प्रथिष्ठ und प्रथीयस् s. u. पृथ्.

प्रथ् adj. = पृथ्. असमर्थः पथः प्रथून् (गलम्) weite Wege Rāgā-Tar. 3, 368. तावत्पण्डितशब्देऽभूदानशब्दादपि प्रथुः weitreichender 4, 490. An der letzten Stelle ist die Form durch das Metrum geschützt. Unter den Beiwörtern Vishṇu's MBh. 13, 6993.

प्रथुक m. = पृथुक das Junge eines Thiers Rājām. zu AK. 2, 3, 38. ÇKDr.

प्रद् (von 1. द्रा mit प्र) adj. f. घ्रा gebend, verleihend, während P. 3, 1, 139, Sch. Hariv. 7440. In der Regel mit seinem obj. compon. P. 3, 2. 6. घन्न° Çat. Br. 11, 2, 4, 5. तिल° M. 4, 229. वसु° MBh. 1, 2370. 13, 2462. R. 6, 92, 50. Ragh. 3, 31. Rāgā-Tar. 4, 628. Kathās. 20, 56. Spr. 1097. Mār. P. 33, 1. 56, 24. वहु° freigebig AK. 3, 1, 6. प्राण° der Einem das Leben gegeben, gerettet hat Kathās. 22, 89. सस्य° (भूमि) M. 7, 212. फलपुष्प° (वृत्त) MBh. 2, 354. 13, 637. 959. Bhag. 2, 43. शरण° R. 1, 37, 16. अथय° M. 4, 232. जय° MBh. 4, 194. राघव° Rāgā-Tar. 5, 162. यौवनोपचय° Mār. P. 61, 59. स्थिति° 99, 28. सुख° MBh. 13, 2034. प्रभु° Kathās. 49, 209. Verz. d. Oxf. H. 68, b, 29. स्वसदृशाचारप्रवृत्ति° bewirkend Spr. 2401. नेत्रोत्सव° Kathās. 26, 47. 37, 182. रुचि° Appetit machend Suçr. 1, 177, 8. 190, 13. भय° MBh. 4, 1341. AK. 2, 8, 3, 68. मूर्खा° Mār. P. 13, 64. दुःखशोक्तामय° (आकार) Bhag. 17, 9. Varāh. Brh. S. 3. 27, 8, 34. 43, 96. 39, 22. 67, 3. 83, 61. शाप° einen Fluch ausstossend Hariv. 13075. त्रिगधवाणी° so v. a. redend MBh. 13, 6461. 6707. — Vgl. कर°, काम°, कु°, पुण्य°, पुत्रप्रदा.

प्रदक्षिण (1. प्र + द°) 1) adj. f. घ्रा a) rechtsläufig: घ्रावर्तो Çāṅkh. Gṛh. 1, 5. चकार माण्डलं तत्र विबुधानां प्रदक्षिणम् r umwandelte sie von der